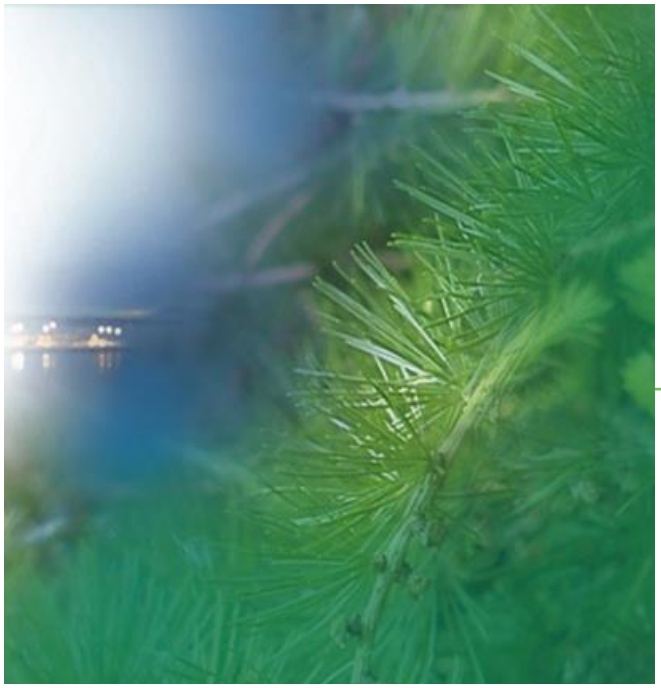
REGIONALE FORSKNINGSFOND
NORD-NORGE

ÅRS RAPP ORT

2017

Innhold

1. Innledning 3
2. Forskning og utvikling i Nord-Norge 4
3. Mål og måloppnåelse 5
4. Styre og sekretariat 7
5. Hovedinnretning på fondets arbeid 8
5.1 Utlysninger i 2017 8
5.1.1 Våren 2017 8
5.1.2 Høsten 2017 8
5.1.3 Løpende utlysninger 9
6. Aktiviteter i perioden 9
6.1 Styrets arbeid 9
6.1.2 Samarbeidet med FORREGION-programmet 10
6.1.3 Samarbeidet med Forskningsrådet 11
6.1.4 Informasjons,- og mobiliseringsaktiviteter 11
6.1.5 Tilsagn i 2017 11
6.1.6 Ny FoU-strategi for fondet 2017-2021 ..... **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
7. Økonomi 16
7.1 Økonomisk ramme 16
7.2 Administrasjonskostnader 16
7.3 Resultatregnskap 16
7.3 Tildelinger til prosjekter 17
8. Utlysninger og tildelinger 18
8.1 Søking til fondet – erfaringer og profil 18
8.2 Tildeling til prosjekter 19
8.3 Rapportering fra prosjekter 20
Kjønn på prosjektledere og prosjektansvarlig 20
Vitenskapelige artikler og annen publisering 20
Seminarer, konferanser og fagmøter 21
Annen formidling (presse, web, etc.) 21
Rekruttering til andre virkemidler 21
Samarbeid regionalt, nasjonalt og internasjonalt 21

1. Innledning

Det regionale forskningsfondet - Fondsregion Nord-Norge (RFFNORD) ble etablert 1. januar 2010, og består av Nordland, Troms og Finnmark. Troms er vertsfylke, og Nordland og Finnmark har delansvar for sekretariatsfunksjonen. Denne årsrapporten har til hensikt å redegjøre for innretningen av fondets aktiviteter i 2017. Rapporten er bygd opp som følger:

I kapittel 2 blir det redegjort for regionale muligheter i Nord-Norge, etterfulgt av kapittel 3 som omhandler mål og måloppnåelse for fondet og kapittel 4 som gir en presentasjon av styret i RFFNORD for perioden 2016 til og med 2019.

I kapittel 5 presenteres fjorårets utlysninger og tildelinger fordelt på sektor[1]. Kapittel 6 redegjør for informasjons- og mobiliseringsaktiviteter[2] gjennomført i regi av fondet, som i 2017 var rettet mot samtlige av fondets målgrupper. Dette inkluderer offentlige virksomheter, bedrifter, forskningsmiljø, og samiske institusjoner i fondsregionen. Eierfylkene har i 2017 utviklet og vedtatt en ny FoU-strategi for fondet for perioden 2017-2021. I kapittel 6.1.9 gis det en kort orientering om eierfylkenes prosess for utarbeidelse av den nye strategien og en presentasjon av satsingsområdene i den nye strategien. [3]

Rapporten gir deretter en presentasjon av fondets økonomi og regnskapstall i kapittel 7. I siste kapittelet legger det frem en oppsummering av resultater fra prosjekter som var under gjennomføring i 2017.

[1] Se vedlegg 1 for oversikt over 2017 prosjekter fordelt på sektor.

[2] Se vedlegg 2 for fullstendig liste over informasjons- og mobiliseringsaktiviteter.

[3] Se vedlegg 3 2017 – 2021 Felles strategi RFFNORD

2. Forskning og utvikling i Nord-Norge

Fondsregion Nord-Norge kjennetegnes av mange og til dels små og fragmenterte kunnskapsmiljøer, mange små kommuner, store avstander, en spredt befolkning og en rik tilgang på naturressurser. Disse egenskapene gir noen særskilte utfordringer for innovasjon og næringsutvikling i regionen.

Nord-Norge har et ressursbasert næringsliv som skaper betydelige eksportverdier. Samtidig startes det for få nye bedrifter i Nord-Norge og det skapes også for få nye arbeidsplasser i det eksisterende næringslivet. For å sikre langsiktig verdiskaping innenfor disse næringene i Nord-Norge må ressurser tas i bruk på nye og forbedrede måter, gjennom utvikling av produkter med høyt kompetanseinnhold og kvalitet.

I Nord-Norge baserer næringslivet seg i stor grad på erfaringsbaserte innovasjonsprosesser, og både innenfor privat og offentlig sektor har man generelt for lite erfaring med å bruke forskning i egen utvikling. Det er derfor et stort potensial for å øke verdiskaping og konkurransekraft gjennom å styrke samarbeidet mellom bedriftene og forskningsmiljøene i nord.

Også innenfor offentlig sektor har man liten erfaring i å benytte FoU i utviklingen av egen virksomhet. Dette gjenspeiles i antallet søknader som RFFNORD mottar fra offentlige aktører, som fortsatt er for lavt. Det er likevel verdt å merke seg at offentlige virksomheter er samarbeidspartnere i flere av prosjektene som fondsstyret har innvilget. Et viktig satsingsområde framover vil uansett være å stimulere til et forsterket samarbeid mellom næringsliv, offentlig sektor, UH-sektor og etablerte FoU-institusjoner.

Forskningsmiljøene i Nord-Norge spiller en viktig rolle både ved å gjennomføre forskning som er av betydning for regionen og ved gjennom sine nettverk å gi næringsliv og offentlig sektor i Nord-Norge tilgang til andre relevante fagmiljø både nasjonalt og internasjonalt. Fondsregionen har en godt utbygget UoH-sektor med 12 % av den samlede aktiviteten på landsbasis.

Forskningsfondets prosjektportefølje viser at det i de siste årene har vært levert gode forskningsresultater og at prosjektene har bidratt til bedriftsutvikling i Nord-Norge. Her kan det nevnes fagområder som opplevelsesbasert reiseliv, kald klimaforskning og forskning på marine næringer nevnes som gode eksempler.

3. Mål og måloppnåelse

I FoU-strategi for Regionale forskningsfond Nord-Norge for perioden 2013-2016 har eierfylkene valgt å prioritere de følgende av hovedmålene som Kunnskapsdepartementets har definert for de regionale forskningsfondene:

- Styrke forskning for regional innovasjon og regional utvikling
- Mobilisere til økt FoU-innsats i regionene
- Bidra til utvikling av gode og konkurransedyktige FoU-miljøer i regionene
- Skape utviklings- og læringsarenaer der regionale erfaringer kan drøftes i forhold til nasjonal og internasjonal kunnskap og aktiviteter
- Sørge for tett samspill mellom aktiviteter i regionene og deres relasjoner til andre nasjonale og internasjonale programmer og aktiviteter

For å *styrke forskning for regional innovasjon og regional utvikling* vektlegger Fondsregion Nord-Norge prosjektets regionale betydning i vurderingen av samtlige søknader. Dette bidrar til at RFFNORD innvilger prosjekter som kanskje ikke ville blitt prioritert i samme grad hos en nasjonal virkemiddelaktør. Det bidrar også til at forskningen for Nord-Norge også skjer i regionen i regi av nordnorske aktører.

Som redegjort for i forrige kapittel er det et stort potensial for å øke forskningsomfanget i nordnorsk næringsliv. Fondet samarbeider tett med fylkeskommunenes regionsatsinger, Innovasjon Norge og Forskningsrådets regionansvarlige for å få flere bedrifter og offentlige virksomheter til å utvikle gode FoU prosjekter og gjennom dette felles arbeidet å *mobilisere til økt FoU-innsats i regionen*. I mobiliseringsarbeidet fokuseres det på å involvere nye søkermiljø og motivere aktører med liten tidligere FoU-erfaring til å utvikle prosjektinitiativ til fondet. Dette har også vært en viktig begrunnelse for at RFFNORD har satset såpass sterkt på kvalifiseringsstøtte med løpende søknadsfrist i de siste årene. For mer informasjon om fondets mobiliseringsarbeid i 2017, se kapittel 6 i årsrapporten. For mer informasjon om effektene av satsingen på kvalifiseringsstøtte, se avsnitt med tittel *Rekruttering til andre virkemidler* i kapittel 8 av rapporten.

Erfaringene til nå i RFFNORD har vært at søknadene som fondet mottar fra forskningsmiljøene i Nord-Norge generelt holder høy kvalitet. For å fortsatt *bidra til utvikling av gode og konkurransedyktige FoU-miljøer i regionene* utlyste styret i 2017 15 500 000 til «Regionale institusjonsprosjekter». I utformingen av utlysningen fremheves FoU-miljøenes rolle i å øke forskningsgraden på tvers av sektorene i Nord-Norge. Den tematiske avgrensningen av utlysningen var derfor å styrke FoU-institusjonenes leveransekapabiliteter i forhold til regionens næringsliv og offentlig sektor. Fondet fikk gode søknadstall på utlysningen, og styret har derfor valgt å gjennomføre en tilsvarende utlysning av regionale institusjonsprosjekter i 2018. For mer informasjon om utlysningen, se kapittel 5.1.2 i rapporten.

Når det gjelder målet om å *skape utviklings- og læringsarenaer der regionale erfaringer kan drøftes i forhold til nasjonal og internasjonal kunnskap og aktiviteter* har dette av kapasitetsmessige årsaker ikke vært en prioritert oppgave for fondet i 2017. I eierfylkenes nye FoU-strategi for fondet for perioden 2017-2021 er heller ikke dette hovedmålet blitt videreført for fondet.

For å *sørge for tett samspill mellom aktiviteter i regionene og deres relasjoner til andre nasjonale og internasjonale programmer og aktiviteter* søker fondet både å bidra til koordinering og samhandling med de andre virkemiddelaktørene regionalt og å koble søkermiljøene i Nord-Norge til nasjonale og internasjonale forskningsprogram. Gjennom veilednings- og mobiliseringsarbeidet jobber fondssekretariatet kontinuerlig for å gjøre synliggjøre tilgjengelige innovasjons- og utviklingsorienterte virkemidler for søkermiljøene i Nord-Norge og å bidra til en samordning av det regionale virkemiddelapparatet. En viktig del av dette arbeidet er å bistå søkerne slik at gode prosjekter prosjekter finner frem til riktig virkemiddelordning. For mer informasjon om det regionale samarbeidet se kapittel 6.1.2, 6.1.3 og 6.1.4 i rapporten.

Regionale forskningsfond Nord-Norge hadde fem innsatsområder i sin handlingsplan for 2017, som er fondets virkemidler for å kunne oppnå de overnevnte hovedmålene.

Innsatsområder:

Forskning som forsterkning av regionens satsinger
Mobilisering av nordnorsk næringsliv
Mobilisering av offentlig sektor
Styrkning av nordnorsk kompetanse gjennom forskning
Internasjonalisering av nordnorsk forskning

Fondsstyret skal ved utlysninger velge ett eller flere av innsatsområdene underveis i strategiperioden, og foreta ytterligere spissinger av temaer i utlysningstekstene. I de påfølgende kapitlene redegjøres det for hvordan fondets virke og aktiviteter har bidratt til denne måloppnåelsen i 2017.

4. Styre og sekretariat

Styret for RFFNORD består av 9 representanter med 2 representanter fra hvert av fylkene, 2 statlige representanter og 1 representant for Sametinget. Sekretariatet består av 3 årsverk, hvor vertsfylket Troms har 2 stillinger inkludert sekretariatsleder i 100 % stilling, mens Nordland og Finnmark har en 50 % stilling hver. Fylkestingene i Nordland, Troms og Finnmark har for perioden 2016-2019 oppnevnt følgende medlemmer til styret for Fondsregion Nord-Norge:

Tabell 1: *Styret i Fondsregion Nord-Norge 2016-2019*

Styreverv	Navn	Stilling	Oppnevnt av
Styreleder	Toini Løvseth	Daglig leder, Samarbeidende kraftfylker	Troms
Nestleder	Bjørn Audun Risøy	Daglig leder, Kunnskapsparken Helgeland	Nordland
Styrerepresentanter	Kjersti Markusson	Rektor, Liland skole, Evenes	Nordland
	Widar Skogan	Gårdbruker/ Politiker	Troms
	Ingvild Wartiainen	Enhetsleder, Sør-Varanger Kommune	Finnmark
	Torgeir Nilsen	Koordinator, Cermaq	Finnmark
	Astri Dankertsen	Postdoktor, Nord Universitet	Sametinget
	Tove Klæboe Nilsen	Forskningssjef, Helse Nord	Statlig representant
	Jan Olli	Direktør, FEFO	Statlig representant
Numeriske vararepresentanter	Trine Kvidal Røvik	Førsteamanuensis, UiT- Norges arktiske universitet	Finnmark
	Johnny-Leo Jernsletten	Direktør, Tana og Varanger Museumssida	Finnmark
	Irene Lange Nordahl	Samfunnskontakt, SALMAR	Troms
	Øystein Skallebø	Kvalitetsleder, Lerøy Aurora	Troms
	Kjetil Rye	Technology Manager, Alcoa	Nordland
	Monica Paulsen	Prosjektleder, Kunnskapsparken Helgeland	Nordland
	Line Kalak	Prorektor, Samisk Høyskole	Sametinget
	Arne Karlsen	Økonomidirektør, Nergård	Statlig representant
	Gry Alsos	Professor, Nord Universitet	Statlig representant

5. Hovedinnretning på fondets arbeid

Fondets aktiviteter og utlysninger er forankret i handlingsplan for Fondsregion Nord-Norge gjeldende for 2017. Fondsstyret har utarbeidet handlingsplanen med utgangspunkt i satsingsområdene som er definert i eierfylkenes FoU-strategi. Styret valgte i 2017 å vedta en toårig handlingsplan for fondet som skal være gjeldene for 2018 og 2019 for å bidra til forutsigbarhet for fondets søkere i tiden framover. Handlingsplanen prioriterer bruken av fondsmidlene i henhold til tematikk, målgrupper og hvilke søknadstyper som skal utlyses i løpet av året.

5.1 Utlysninger i 2017

I 2017 gjennomførte fondet fire faste utlysninger, samt løpende kvalifiseringsstøtte rettet mot bedrifter, offentlige virksomheter og forskningsinstitusjoner. De faste utlysningene hadde én søknadsfrist i februar og tre i oktober. Fondet hadde utlysning til «Regional kvalifiseringsstøtte» både vår og høst.

Høsten 2017 ble det lyst ut midler til to typer hovedprosjekter. Det ble lyst ut *Regionale bedriftsprosjekter* med åpen tematikk som skulle ta utgangspunkt i strategisk viktige problemstillinger for bedrifter og utløse FoU-aktivitet som spesielt bidrar til at bedriftene oppnår økt lønnsomhet og konkurransekraft gjennom forskningsdrevet innovasjon. Det ble også utlyst *Regionale institusjonsprosjekter*, hvor formålet er å styrke FoU-institusjonenes leveransekapabiliteter i forhold til regionens næringsliv og offentlig sektor.

5.1.1 Våren 2017

Våren 2017 gjennomførte fondet en utlysning av «Regional kvalifiseringsstøtte» med en ramme på NOK 2 500 000. Kvalifiseringsstøtten er ment å bidra til utvikling av hovedprosjekter rettet mot RFFNORD, eller ulike nasjonale og internasjonale forskningsprogram. Målgruppene for kvalifiseringsstøtten er instituttsektoren, universitets- og høgskolesektoren, samt offentlige virksomheter og bedrifter.

5.1.2 Høsten 2017

Høsten 2017 lyste fondsstyret ut ytterligere NOK 2 500 000,- til «Regional kvalifiseringsstøtte» for samme målgruppe som på våren. I likhet med vårens utlysning ble det ikke angitt nærmere tematiske begrensninger utover at søknaden måtte treffe innsatsområdene i FoU-strategien.

Fondsstyret utlyste i tillegg «Regionale bedriftsprosjekter». Utlysningen hadde en ramme på NOK 15 500 000,- og var rettet mot innsatsområde 2 «mobilisering av nordnorsk næringsliv» og innsatsområde 4 «styrking av nordnorsk kompetanse gjennom forskning» i fondets strategi.

Utlysningen var rettet mot nordnorske bedrifter med FoU-behov, bedrifter i samarbeid med FoU-institusjoner, eller konsortier av bedrifter i samarbeid med FoU-institusjoner. Fondet ønsket forskning i, for, og med næringslivet, og at forskningen skjer på

næringslivets premisser, samt a prosjektene er innovative og holder høy forskningsmessig kvalitet.. Utlysningen tok utgangspunkt i å møte strategisk viktige problemstillinger for bedrifter og utløse FoU-aktivitet som spesielt bidrar til at bedriftene oppnår økt lønnsomhet og konkurransekraft gjennom forskningsdrevet innovasjon.

Det ble også lyst ut «Regionale institusjonsprosjekter» med en total ramme på NOK 15 500 000,-, med formål om å styrke FoU-institusjonenes leveransekapabiliteter i forhold til regionens næringsliv og offentlig sektor. Styret mener at nærheten og det regionale samfunnsperspektivet gjør det viktig å styrke regionens evne til samspill mellom forskningsinstitusjoner, næringsliv og offentlig sektor. Utlysningen høsten 2017 hadde derfor som formål å bistå regionale forskningsinstitusjoner til enda bedre samarbeid med næringsliv og offentlig sektor i Nord-Norge, samt å bygge kompetanse på dette feltet.

5.1.3 Løpende utlysninger

Fondsstyret videreførte i 2017 «Løpende kvalifiseringsstøtte for bedrifter», «Løpende regional kvalifiseringsstøtte til EU- og internasjonale prosjekter» og «Løpende kvalifiseringsstøtte for offentlig sektor». Disse ordningene har vist seg å være viktige og velfungerende virkemidler, selv om innvilgelsesgraden for «løpende regional kvalifiseringsstøtte til EU- og internasjonale prosjekter» også i 2017 har vært noe lav. Tilbakemeldingene fra søkere er at dette tilbudet er en dynamisk ordning, og en enkel inngangsport hvor søker får vurdert sin søknad isolert og ikke i konkurranse med andre søkere. Søkergraden til «Løpende kvalifiseringsstøtte for offentlig sektor» var også lav. Dette skyldes at sekretariatet i 2017 gjennomførte en revidering av utlysningsteksten, noe som gjorde at utlysningen var åpen i en kortere tidsperiode enn hva som har vært tilfelle tidligere år. Sekretariatet gjorde også en tilsvarende revidering av utlysningsteksten for «Løpende kvalifiseringsstøtte for internasjonale prosjekter» i 2017. Samlede tilgjengelige midler for de løpende utlysningene er NOK 4 000 000 per kalenderår.

6. Aktiviteter i perioden

6.1 Styrets arbeid

Styrets arbeid omfatter alt fra beslutninger om fordeling av forskningsmidler, handlingsplan for fondets utlysninger, oppfølging av prosjekter, økonomistyring og eventuelle andre saker som berører fondet.

Det ble avholdt 3 styremøter i 2017. Under styremøte i Tromsø i januar besluttet styret fordelingen av den utlyste kvalifiseringstøtten og hovedprosjektmidlene for høsten 2016. Det ble gitt en foreløpig økonomiorientering for 2016, samt at det videre arbeidet med handlingsplanen ble planlagt.

Styremøtet i juni ble avholdt i Sandefjord i forbindelse med årskonferansen for de regionale forskningsfondene. Her besluttet styret fordelingen av den utlyste

kvalifiseringstøtten våren 2017. Regnskap og årsrapporten for 2016, samt budsjett for 2017 ble presentert og tatt til orientering.

Det ble avholdt et strategimøte for styret i Kirkenes (ved NIBIO Svanhovd) i begynnelsen av november. Som innledning til styremøtet var det en presentasjoner av prosjekter og omvisning ved NIBIO Svanhovd. Styret behandling innkomne søknader til kvalifiseringsstøtte for høsten 2017.

Styret vedtok også handlingsplanen for 2018-19 under styremøte i Kirkenes. [4] Handlingsplanen tar også høyde for de foreslåtte endingene som gjøres i den prolongerte fondsstrategien for perioden 2017-2021 som ble vedtatt av fylkestingene i løpet av høsten 2017.

Mobiliseringsarbeid mot næringslivet i Nord-Norge er prioritert, noe som gjenspeiles i at en stor andel av fondets utlysninger vil være rettet mot bedriftsprosjekter de neste årene. Styrets initiativ for utprøving av institusjonsprosjekter for tettere samarbeid mellom forskningsmiljøene og næringsliv/offentlig sektor videreføres også for kommende år. Det prioriteres å stimulere til synergier mellom nordnorske forskningsinstitusjoner, offentlig sektor og næringslivet, samt samarbeid mellom ulike forskningsmiljøer i Nord-Norge.

Kvalifiseringsstøtte har vist seg å være et viktig verktøy for å stimulere til nye prosjekter og prosjektsamarbeid, og ordningene med ordinær kvalifiseringsstøtte og løpende kvalifiseringsstøtte foreslås videreført. Det ble vedtatt å endre den faste utlysningen av regional kvalifiseringsstøtte til en gang i året, om våren. På grunn av arbeidsmengde knyttet til regionreformen og endring av fondsstrukturen fra og med 1.1.2020, har styret også vedtatt å flytte utlysningen av hovedprosjekter i 2019 til våren 2019.

6.1.2 Samarbeidet med FORREGION-programmet

Fondsregion Nord-Norge har kontinuerlig samarbeid og dialog med FORREGION-programmet i Nordland, Troms og Finnmark.

Sekretariatet deltar blant annet på felles mobiliseringsarbeid, noe som åpner for muligheten til å veilede søkere mot det mest hensiktsmessige virkemiddel for dem, ut i fra hvilken prosjektfase forskningsinitiativet befinner seg i. I tillegg til fellesmøter samarbeider også RFFNORD og FORREGION-programmet tett på fylkesvise arenaer, spesielt knyttet til informasjons- og mobiliseringsarbeid. Fylkenes FORREGION-prosjektleder deltar også på panelvurdering av søknader til kvalifiseringsstøtte for RFFNORD og fondet har også deltatt på minikurs for FORREGIONs kompetansemeglere i Alta i 2017.

[4] Se vedlegg 4 RFFNORD Handlingsplan 2018-19

6.1.3 Samarbeidet med Forskningsrådet

Regionale forskningsfond Nord-Norge har et tett samarbeid med Forskningsrådet på flere områder, både sentralt og med de regionalansvarlige.

Regionalansvarlig for Troms representerer Forskningsrådet som observatør på fondets styremøter i denne perioden. Videre er de regionalansvarlige deltakere i panelvurdering av RFFNORDs kvalifiseringsstøttesøknader, og de konsulteres i forhold til utlysningstekster. Man har i tillegg et tett samarbeid omkring felles mobiliseringstiltak rettet mot næringsliv og offentlig sektor. I 2017 ble det arrangert jevnlige, faste telefonmøter angående fellesoppgaver og arrangement mellom de regionale representantene og sekretariatet i RFFNORD.

Det ble også arrangert møter mellom sekretariatet og de regionansvarlige hvor ny FoU-strategi for fondet var tema. I tillegg til å gi innspill til endringer i strategien generelt, har de regionansvarlige hatt ansvaret for utarbeidelse av FoU-statistikk for fondsregionen til strategien.

Det er også god dialog og samarbeid mellom Regionalt forskningsfond og Forskningsrådets divisjon for innovasjon som har ansvar for regionalt forskningsfond, regionalansvarlige og FORREGION. Samarbeidet omhandler for eksempel felles nettbaserte systemer for søknadsbehandling, søknadsvurdering og kvalitetssikring av saksbehandlingsprosedyrer i fondet. I denne sammenheng deltar sekretariatet jevnlig på kurs og læringsarenaer i regi av Forskningsrådet. Disse omfatter bla. søknadsmottak og -behandling (eVurdering). Panelvurderingen av søknader er en annen kjerneoppgave i samspillet mellom Forskningsrådet og de regionale forskningsfondene.

6.1.4 Informasjons, - og mobiliseringsaktiviteter

Fondssekretariatet har gjennomført en rekke informasjonsaktiviteter i løpet av 2017. Dette gjelder både informasjonsmøter med forskningsmiljøene, samt møter og samlinger med bedrifter og offentlige aktører. Sammen med Forskningsrådet og Innovasjon Norge og FORREGION har det vært informert til samlinger av bedrifter om mulighetene som ligger både i forsknings- og utviklingsvirkemidler. Informasjon har også blitt gitt til aktører som næringshager, forskningsparker og kunnskapsparker som har kontakt med bedrifter på ulike måter.

Fondsregion Nord-Norge har i 2017 arbeidet for mobilisering mot næringslivet gjennom mobilisering mot enkeltbedrifter, bedriftssamlinger, næringshager, inkubatorer og kunnskapsparker.

I forhold til mobilisering av bedrifter har fondet samarbeidet både med Forskningsrådet, Innovasjon Norge og FORREGION. Kombinasjonen informasjon om virkemidler og prosjektverksted har vist seg å være en vellykket tilnærming. Bedriftene er møtt gjennom samlinger i Harstad, Tromsø, Hammerfest, Alta, Kirkenes, Vadsø, Tysfjord, Tana bru, Båtsfjord og Bodø, samt enkeltvis ved bedriftsbesøk. Enkeltbedriftene

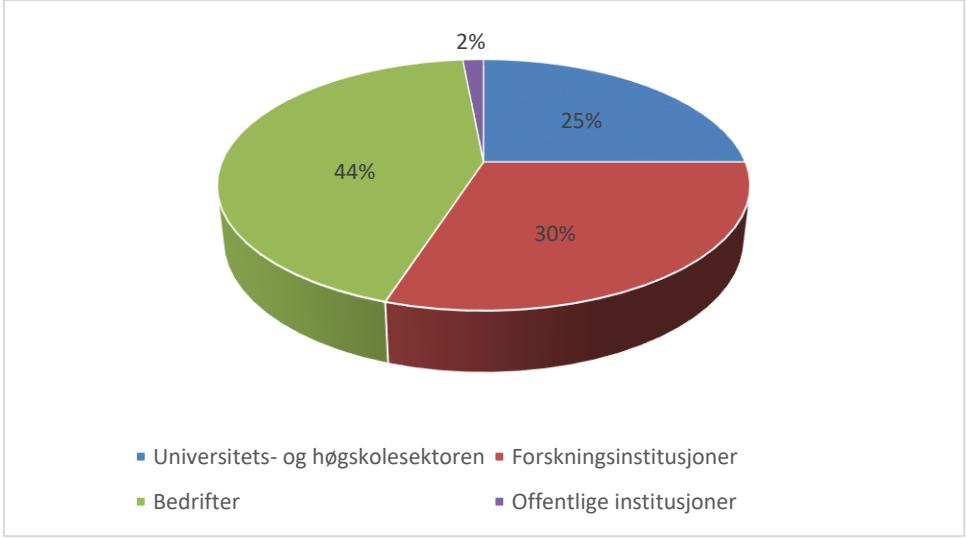
representerer en mobiliseringsmessig utfordring og enkeltvise veiledningsmøter har vært prioritert i 2017.

Mobilisering av offentlig sektor har vært rettet mot kommuner, fylkeskommuner og offentlig forvaltning. Kommunene er møtt enkeltvis og gjennom samlinger. Det har vært lagt til rette for prosjektverksted hvor prosjektideer har blitt vurdert mot finansieringsmulighetene som ligger i ulike virkemidler.

I forbindelse med utlysningen av institusjonsprosjekter høsten 2017 var mye av mobiliseringen rettet mot forskningsinstitusjonene i hele fondsregionen.

6.1.5 Tilsagn i 2017

Figur 1: **Tilsagn i 2017 fordelt på sektor**

Fondsregion Nord-Norges prosjektportefølje består dette året av 44 % bedriftsprosjekter, noe som er en økning fra 2016 hvor porteføljen besto av 35 % bedriftsprosjekter.

Spesielt har ordningen med *løpende kvalifiseringsstøtte til bedrifter* vært effektiv i denne sammenheng. Dette er en mulighet for bedrifter til å søke RFFNORD uavhengig av oppsatte søknadsfrister, og man møter slik bedrifters behov for en raskere avklaring på søknaden. Fondssekretariatet har også forsøkt å holde tett dialog med bedrifter som søker på denne utlysningen, dette for å redusere antall avviste søknader og slik øke sannsynligheten for å beholde aktuelle bedrifter i virkemiddelapparatet.

Bedriftsprosjekter som har fått bevilgning gjennom den løpende utlysningen i 2017:

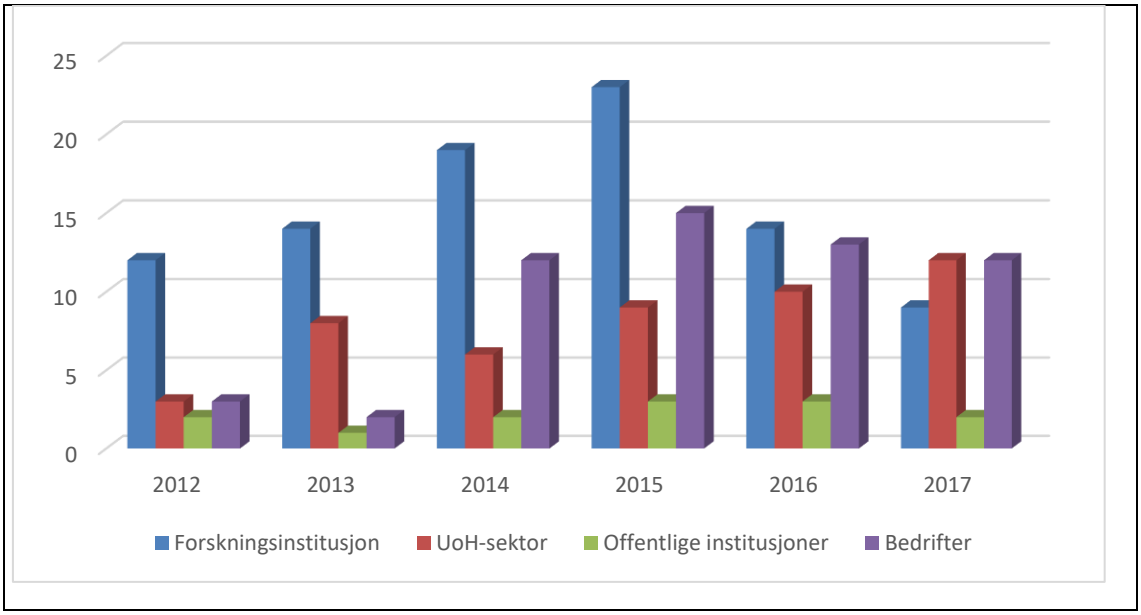
Utvikling av optimal tarmfloratransplantasjon for smådyr - NORGES BIOCODE BANK	Dr.Dyrevenn
Ny teknologi for transport og mellomlagring av levende kongekrabbe	Norway King Crab Production AS
Utnytte avfall fra oppdrettsindustrien til sekundær bioproduksjon i intensive systemer	Letsea AS

Kartlegge av sesonger for definerte bioaktive molekyler i tare og tang fra kysten av Vest-Finnmark	Polar Algae AS
Bærekraftig fiskevelferd i D-Raceway kar	Gaia Salmon AS
FangstRISK- Risiko for smitte mellom villfanget torsk og oppdrett av laks/ørret	Gunnar Klo AS
En sirkulærøkonomisk tilnærming til biokarbonproduksjon	Elkem AS

I tillegg til den løpende kvalifiseringsstøtten har RFFNORD gitt bedriftsstøtte til følgende 5 hovedprosjekter i 2017:

- Agglomerering og behandling av overskuddsmasser, Miljøteknikk Terrateam AS
- FoU-Forsøksfiske med teiner etter torsk, Nils Thoralf Karlsen AS
- Effektivisering av høsting etter raudåte ved hjelp av droner, Calanus AS
- Avlsprogram på rognkjeks, Senja akvakultursenter AS
- Intensiv produksjon av børstemark for å gjenvinne protein og lipid fra slam fra landbasert fiskeoppdrett, Letsea AS

Figur 2: Antall tilsagn fordelt på sektor 2012-2017

6.1.6 Ny FoU-strategi for fondet 2017-2021

Eierfylkene har i 2017 utviklet og vedtatt en ny FoU-strategi for fondet for perioden 2017-2021. Intensjonen med prosessen har vært å prolongere fondets FoU-strategi fra perioden 2013-2016. Da flere av eierfylkene har vedtatt nye forsknings-, utviklings,- og innovasjonsstrategier siden forrige fondsstrategi ble vedtatt, er det i den nye fondsstrategien gjort oppdateringer og justeringer etter felles utfordringer og muligheter. Strategien for 2017-21 har to innsatsområder: *Forskning som forsterkning av regionens næringslivssatsinger* og *Mobilisering av offentlig sektor i Nord-Norge*. Til førstnevnte innsatsområde er følgende prioriteringer underlagt:

- Sjømat og marine ressurser
- Opplevelsesbasert reiseliv
- Verdikjeder tilknyttet naturressurser og naturgitte fortrinn
- Industriell virksomhet og leverandørindustri
- Rom/jord

Sekretariatet har fasilitert samarbeidsmøter mellom eierfylkene, samt innad i de respektive fylkene for utarbeidelse av den nye strategien. Det har også vært gjennomført flere samarbeidsmøter mellom sekretariatet og de regionale representantene fra Norges forskningsråd på de ulike delene av strategien. Dokumentet ble høsten 2017 vedtatt som et felles, likelydende strategidokument i fylkestingene for Nordland, Troms og Finnmark. Da Nordland skilles ut som et eget forskningsfond fra 1. januar 2020, vedtok fylkestinget i Nordland den felles strategien som gjeldende ut 2019.

7. Økonomi

7.1 Økonomisk ramme

Det ble bevilget i alt 33 115 000 mill. kr til Fondsregion Nord-Norge fra Kunnskapsdepartementet for 2017.

7.2 Administrasjonskostnader

Det ble avsatt ca. 8,5 % av ordinær tildeling til administrasjon i 2017. De tre eierfylkene la inn NOK 100 000,- hver til drift av sekretariatet. De *totale* administrasjonskostnadene for 2017 endte på NOK 3 094 907,- Fratrukket fylkeskommunale andeler utgjør kostnader for administrasjon og drift av styre 8,4 % av tildeling fra Kunnskapsdepartementet.

7.3 Resultatregnskap

Tabell 2: *Resultatregnskap for Fondsregion Nord-Norge 2017*

	Inntekter
Tilskudd fra Kunnskapsdepartementet	33 115 000
Avsatte/overførte midler fra tidligere år*	27 565 000
Tilbakeførte midler 2017	14 632
Renteinntekter 2017	1 491 401
Sykelønnsrefusjon og mva.kompensasjon	24 320
Fylkeskommunal egenandel for Troms	100 000
Sum inntekter	**62 310 353**
	Utgifter
Sekretariatets totale kostnader	2 415 135
Styrets totale kostnader	379 835
Bevilget til prosjekter	34 764 000
Udisponerte midler/overføres til 2018**	24 751 383
Sum utgifter	**62 310 353**

Det ble bevilget NOK 29 560 000,- til 18 prosjekter ved styremøte i januar 2017, som behandlet søknadene for høstens utlysning. Totalt bevilget i 2016 var dermed NOK 34 933 000,-.

** Det ble bevilget NOK 28 419 000,- til 10 prosjekter ved styremøte i januar 2018 som behandlet søknadene for høstens utlysning. Totalt bevilget i 2017 var dermed NOK 36 118 000,-.

7.3 Tildelinger til prosjekter

Tabell 3: *Fordeling av fondsmidler på satsningsområde og søknadstype i henhold til utlysninger i 2017*

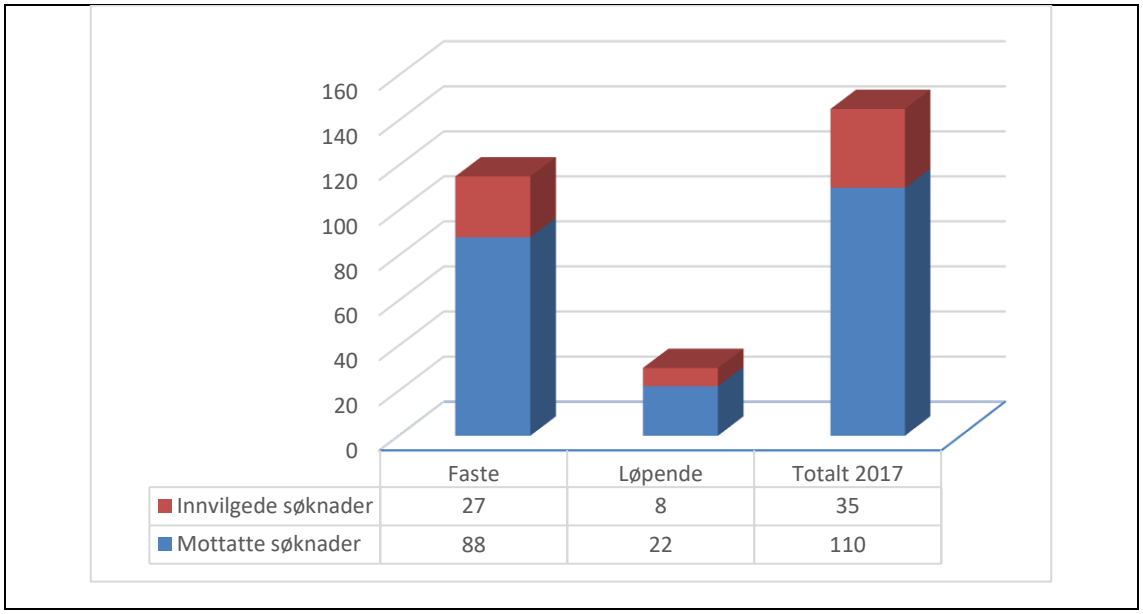
Satsingsområde	Søknadstype	Utlyst	Bevilget
Løpende kvalifiseringsstøtte for bedrifter	**Kvalifiseringsstøtte**	**2 000 000**	**2 475 000**
Løpende kvalifiseringsstøtte offentlig sektor	**Kvalifiseringsstøtte**	**1 000 000**	
Løpende kvalifiseringsstøtte til EU prosjekter	**Kvalifiseringsstøtte**	**1 000 000**	
Regionale kvalifiseringsstøtte vår 2017	**Kvalifiseringsstøtte**	**2 500 000**	**2 700 000**
Regional kvalifiseringsstøtte høst 2017	**Kvalifiseringsstøtte**	**2 500 000**	**2 524 000**
Regionale bedriftsprosjekter høst 2017	**Bedriftsprosjekter**	**15 500 000**	**14 930 000**
Regionale institusjonsprosjekter høst 2017	**Institusjonsprosjekter**	**15 500 000**	**13 489 000**
Totalt		**40 000 000**	**36 118 000**

8. Utlysninger og tildelinger

8.1 Søking til fondet – erfaringer og profil

Regionale forskningsfond Nord-Norge (RFFNORD) hadde fire faste utlysninger i 2017. Det kom inn i alt 88 søknader til Fondsregion Nord-Norge for de faste utlysningene, hvorav 27 fikk bevilgning. Fondet mottok i alt 22 søknader til de løpende utlysningene som lå ute i 2017: «*Løpende regional kvalifiseringsstøtte til EU- og internasjonale prosjekter*», «*Løpende regional kvalifiseringsstøtte til bedriftsprosjekter*», og «*Løpende kvalifiseringsstøtte for offentlig sektor*» hvorav 8 prosjekter ble innvilget. Innvilgelsesprosenten ble dermed 31 % totalt, noe som er en liten nedgang i forhold til de to foregående årene, da den var på 37 og 39 %.

Figur 1: **Antall mottatte og innvilgede søknader per utlysningstype 2017**

Ved informasjon om fondet vektlegges blant annet formalkravene som stilles ved vurdering av søknadene. I 2017 ble 20 % av søknadene til de faste utlysningene avvist på formelt grunnlag under en administrativ forvurdering. Dette er en forbedring siden 2016, hvor hele 32 % av søknadene til faste utlysninger måtte avvises. Det ble avvist flest søknader til kvalifiseringsstøtteprosjekter enn til hovedprosjektene. Avvisningsprosenten var 27 % for de løpende utlysningene. Dette er en oppgang fra 11 % i 2016. Det er flere grunner til avvisningene, hvor de hyppigste årsakene er at søknaden ikke har vedlagt obligatoriske dokumenter, som prosjektleders CV eller partneropplysninger og intensjonserklæringer. En del søknaden har også blitt avvist fordi prosjektet ikke faller inn under formålet for Regionale forskningsfond. Søkerne blant disse prosjektene har blitt veiledet videre til andre relevante virkemiddelordninger eller veiledet på hvordan søknaden kan forbedres for å oppfylle krav til

forskningsrelevans hos RFF Nord. Styret ser det dermed som fortsatt viktig å ha fokus på formalkrav, ettersom søknaden ellers kan holde høy kvalitet når det gjelder kriterier som tema og regional relevans. Det regionale forskningsfondet i Nord-Norge ser det som gunstig å ha tettest mulig dialog i forhold til de løpende utlysningene, og går ofte i dialog med søker dersom det mangler vedlegg slik at de har mulighet til å trekke søknaden for så å søke igjen med nødvendige dokumenter.

8.2 Tildeling til prosjekter

Tabell 4: *Antall prosjekter som har fått bevilgning fordelt på fylke og prosjekttype i 2017*

Fylke	FoU-institusjoner		Offentlig-/bedriftsprosjekt		Løpende kvalifiseringsstøtte	Prosjekter totalt
	Kvalifiser-ingsstøtte	Hovedprosjekt	Kvalifiserings støtte	Hoved-prosjekt	Kvalifiserings-støtte	
Finnmark	1	0	0	1	3	5
Troms	5	5	1	2	1	14
Nordland	10	0	0	2	4	16
Totalt	16	5	1	5	8	35

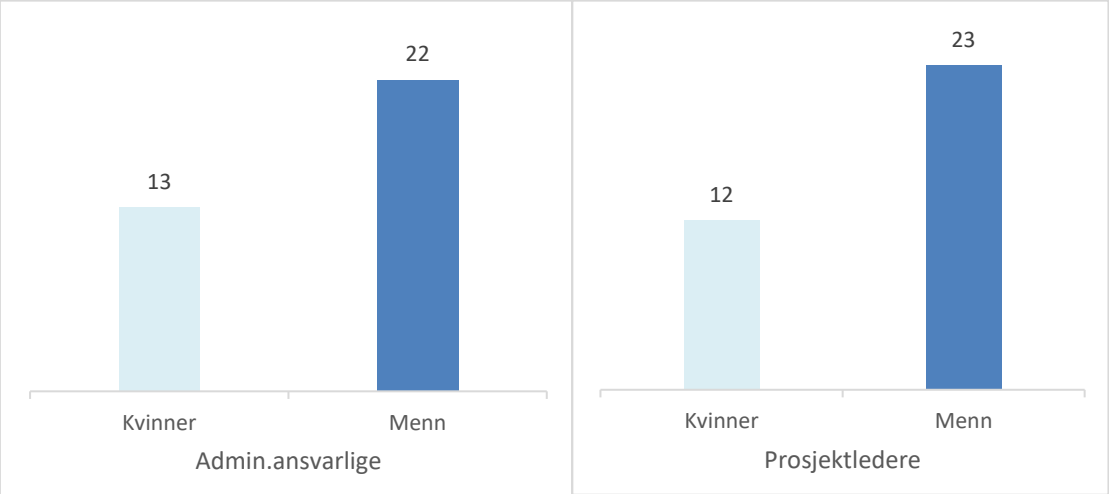
8.3 Rapportering fra prosjekter

Det er hentet ut resultater fra fremdrifts- eller sluttrapporter fra hovedprosjekter som var under gjennomføring i 2017, hvor slike forelå. Prosjektrapporteringen inneholder primært data fra prosjekter igangsatt i 2010-2015, ettersom dette er de aktuelle pågående/avsluttede prosjektene i 2017. En vesentlig andel av prosjektene som omfattes av utlysninger i 2017 har ikke produsert nevneverdige resultater så tidlig i prosjektperioden eller kommer ikke i gang før i 2018, og omfattes dermed ikke av denne undersøkelsen. Dette gjelder også prosjekter som av ulike årsaker har måtte utsette prosjektoppstarten. Totalt er det mottatt årsrapportering eller hentet ut resultater fra andre rapporter fra totalt 27 hovedprosjekt. En oppsummering er presentert under. I tillegg presenteres kjønnsfordelingen for prosjektledere og prosjektansvarlige for prosjekter som det ble gitt tilsagn til i 2017.

Kjønn på prosjektledere og prosjektansvarlig

Blant de 35 prosjektene som fikk tildeling i 2017 var kjønnsfordelingen på prosjektlederne 23 menn og 12 kvinner. Fordelingen blant administrativt ansvarlige var 22 menn og 13 kvinner.

Figur 4: Kjønnsfordeling administrativt ansvarlige/prosjektledere for tilsagn i 2017

Formidlingsresultater

Vitenskapelige artikler og annen publisering

12 av prosjektene som pågikk i 2017 rapporterer om publikasjon av vitenskapelige artikler og/eller mer populærvitenskapelige artikler. For noen av prosjektene er ikke dette målet, eller de har ikke kommet langt nok i arbeidet til at dette er aktuelt. Det blir også rapportert om at det avlegges doktorgrader og mastergrader gjennom prosjekter.

Seminarer, konferanser og fagmøter
Rapporteringsresultatene for 2017 viser høy deltakelse og gjennomføring av foredrag på seminarer, konferanser, workshops, fagseminar og/eller prosjektverkstedsmøter. De fleste av prosjektene som har deltatt på slike aktiviteter har ofte bidratt i flere forum, som også inkluderer andre relevante eller interesserte aktører.

Noen av arenaene som nevnes er innlegg på konferanser som for eksempel: *NordMedia 23rd Nordic Conference on Media and Communication Research*, i Tampere , *ECPR* Oslo, *26th Nordic Symposium of Tourism and Hospitality Research*, Falun, Sverige, *Futures of Indigenous Tourism in the North, International Congress of Artic Social Sciences - ICASS* i Umeå, Aquanor 2017 Trondheim, *Aquaculture Europe*, Edinburgh 2016, *VIII Latin American Forum on Marine Resources and Aquaculture, VIII FIRMA, World Aquaculture Society Conference* in Cape Town, South Africa, *Nordens velferdssenter*, Reykjavik, *Unga in i Norden* (Nordisk Ministerråd), Oslo og European *Aquaculture* 2017 i Dubrovnik.

Annen formidling (presse, web, etc.)
For 2017 er det en rekke eksempler på populærvitenskapelig formidling i form av oppslag og kronikker i aviser, radio, TV, Facebook, forskning.no og blogger. Forskningsdagene og Arctic Frontiers og andre bransjekonferanser benyttes aktivt av prosjektene. Det blir også rapportert fra noen prosjekter at de har arrangert folkemøter, samt møter med offentlig sektor gjennom ledelse i kommuner og kommunehelsetjeneste og forbund.

Rekruttering til andre virkemidler
Grunnet den korte tidshorisonten fra gjennomføring av prosjektene til rapportering er det heller ikke hensiktmessig å gjøre slike gjennomganger årlig.

I 2016 gjennomførte sekretariatet derfor heller en større evaluering av effektene av fondets kvalifiseringsstøtteordning for de foregående 3 årene. Sekretariatet ble bedt om utarbeide en oversikt over innvilgede kvalifiseringsstøtteprosjekter og påfølgende hovedprosjekter, samt størrelsen på innvilgede hovedprosjekt. Oversikten ble gjennomført høst 2016 og gjort rede for i årsrapporten for 2016. Oversikten indikerte at en samlet tildeling av kvalifiseringsstøtte på ca 6,5 millioner kroner har bidratt til å utløse forskningsmidler på 71 millioner kroner gjennom innvilgelse av påfølgende hovedprosjekter fra ulike finansieringskilder.

Samarbeid regionalt, nasjonalt og internasjonalt
Samarbeid – både regionalt, nasjonalt og internasjonalt – fremstår som et veldig positiv element i Fondsregion Nord-Norges prosjektportefølje. Det vektlegges i samtlige utlysningstekster at samarbeid, enten med partnere innenfor fondsregionens grenser eller nasjonalt/internasjonalt, vil telle positivt for søknaden. Prosjektenes rapportering vider et bredt samarbeid mellom FoU-institusjoner, UoH-sektoren, bedrifter og offentlig sektor, både i regionen og i resten av landet.

Prosjektene rapporterer også om internasjonalt samarbeid. Prosjektene samarbeider ofte med partnere fra flere nasjoner, og det er stor bredde i hvilke land samarbeidspartnerne kommer fra.

Vedlegg:

1. **Innvilgede prosjekter 2017, fordelt på sektor**
2. **Mobiliseringsaktiviteter 2017**
3. **2017 – 2021 Felles strategi RFFNORD**
4. **RFFNORD Handlingsplan 2018 – 19**